

فارسی و نگارش (۱)

۱-

(عبدالحمید رزاقی)

معنای صحیح کلماتی که نادرست معنا شده‌اند:

یله: رها، آزاد / عمارت کردن: بنا کردن، آباد کردن، آبادانی / کام: دهان

نکات مهم درسی:

۱- یله دادن: تکیه دادن

۲- کام مجازاً به معنی زبان است.

(واژه، صفحه‌های ۱۰، ۱۴، ۱۸، ۳۱ و ۳۶ کتاب درسی)

۲-

(عبدالحمید رزاقی)

بیت (ب): غرابت ← قرابت

بیت (ج): گذارده‌ای ← گزارده‌ای

(املا، صفحه‌های ۱۷، ۱۸، ۳۱ و ۳۶ کتاب درسی)

۳-

(مبینا اصیلی زاده)

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: دلیل ناله و فریاد مرغان این است که باد سحرگاهی دیرتر گل‌ها را شکوفا کرد.

گزینه «۲»: دلیل خلوت‌گزینی و گوشه‌نشینی زاهدان، دور ماندن از فتنه‌گری و دلبری زیبارویان است.

گزینه «۴»: دلیل سخن گفتن عاشق از زیبارویان دیگر به جای معشوق خود این است که نام زیبارویان دیگر تنها بر زبان او جاری است اما معشوق اصلی در دل او جا دارد.

(آرایه‌های ادبی، صفحه ۳۵ کتاب درسی)

۴-

(مبینا اصیلی زاده)

حس آمیزی در سایر ابیات:

گزینه «۱»: رنگینی بیداد

گزینه «۲»: شنیدن بو

گزینه «۴»: سخن تلخ

(آرایه‌های ادبی، صفحه ۱۵ کتاب درسی)

۵-

(عبدالحمید رزاقی)

نگشت آسایشم یک لحظه دمساز / گهی از گربه ترسیدم گه از باز (ترسیدم) ←

حذف به قرینه لفظی

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: در مصراع اول فعل «شروع می‌کنم» یا «خلق نمود»:

به نام خداوند جان و خرد (شروع می‌کنم).

به نام خداوندی که جان و خرد را (خلق نمود).

گزینه «۲»: در مصراع دوم فعل «است» به (بهرتر) از عمر هفتاد و هشتاد سال (است).

گزینه «۳»: در مصراع اول فعل «هستی» و در مصراع دوم فعل «است»: ای در دل شب

ستاره نورانی (هستی) / جانت چو چراغ روشن و عرفانی (است).

(دانش‌های ادبی و زبانی، صفحه ۱۹ کتاب درسی)

۶-

(مریم شمیرانی)

ج) سرگور: سر ← هسته / گور ← مضاف‌الیه و وابسته پسین

آن گل‌گور: آن ← صفت اشاره و وابسته پیشین / گل: هسته /

گور ← مضاف‌الیه و وابسته پسین

ه) هر که: هر ← صفت مبهم و وابسته پیشین / که ← هسته

صد قضای بد: صد ← صفت شمارشی و وابسته پیشین / قضا: هسته /

بد ← صفت و وابسته پسین

(دانش‌های ادبی و زبانی، صفحه ۳۴ کتاب درسی)

۷-

(مسین پرهیزگر)

«پاسداری از حقیقت» کتاب نیست و نام شعری است از استاد علی موسوی گرمارودی.

(تاریخ ادبیات، صفحه‌های ۱۸، ۲۷، ۳۲ و ۳۳ کتاب درسی)

۸-

(مبینا اصیلی زاده)

بررسی سایر ابیات:

گزینه «۲»: محمل مجاز از کاروان

گزینه «۳»: گز مجاز از تیر ساخته شده از درخت گز

گزینه «۴»: دل مجاز احساس

(آرایه‌های ادبی، صفحه‌های ۱۵ و ۱۶ کتاب درسی)

۹-

(عبدالحمید رزاقی)

مفهوم بیت صورت سؤال گذرا بودن غم و شادی است که به مفهوم بیت گزینه «۴»

نزدیک‌تر است. اما مفهوم ابیات گزینه‌های «۱»، «۲» و «۳» حضور همیشگی غم است و

خبری از شادی نیست.

(مفهوم، صفحه ۲۰ کتاب درسی)

۱۰-

(امیرمسین هیری)

عبارت صورت سؤال و بیت گزینه «۴» اشاره به سپری شدن سریع عمر و غفلت انسان

از آن دارد.

(مفهوم، صفحه ۳۵ کتاب درسی)

عربی (زبان قرآن (۱))

۱۱-

(قاله مشیره‌نهای، ترجمه، ترکیبی)

«قد جعلَ»: قرار داده است، نهاده است / «لساناً»: یک زبان / «لیتکلمَ»: تا صحبت نماید / «أقلَ»: کمتر / «بشارکَ»: (در این جا): شریک گردد / «یتنفعَ»: (در این جا): بهره (سود) ببرد / «تجاربهم الثمینه»: تجربه‌های ارزشمند (گرانبهای) آنها

۱۲-

(قاله مشیره‌نهای، ترجمه، ترکیبی)

«مع الأسف»: متأسفانه / «بطاریة سیارتي»: باتری خودروی من / «لا تعملَ جيداً»: خوب کار نمی‌کند / «فعلیَّ»: پس من باید / «أن أبدلها»: که آن را تعویض کنم، که آن را عوض کنم / «ببطاریة أخرى»: با باتری دیگری / «سریعاً»: سریع، فوری

۱۳-

(قاله مشیره‌نهای، ترجمه، ترکیبی)

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: «فارغة» صفت «حُجرات» است و «خمسُ حُجراتِ فارغة» به معنی «پنج اتاق خالی» می‌باشد، لذا نباید بین «اتاق» و «خالی» فاصله بیفتد. ترجمه صحیح: «در طبقه دوم از هتل بزرگ ما پنج اتاق خالی هست (وجود دارد).»

گزینه «۲»: «هذا اقتراحُ حسنٌ» به معنی «این پیشنهاد خوبی است» می‌باشد. (دقت کنید که «هذا الاقتراحُ حسنٌ» به معنی «این پیشنهاد، خوب است.» می‌باشد).

گزینه «۳»: عبارت «تَنَفَّعَ النَّاسُ كَثِيراً» یعنی «به مردم بسیار سود می‌رساند» (دقت کنید که «یَتَنَفَّعُ النَّاسُ مِنْهَا كَثِيراً» به معنی «مردم بسیار از آنها سود می‌برند» می‌باشد). همچنین «از آنها» اضافی است و معادلی در عبارت عربی ندارد.

۱۴-

(مبیر همایی، ترجمه، صفة ۶)

«إِرحَمَنَ»: رحم کنید / «من»: کسی که / «فی الأرض»: در زمین / «بِرحمکن»: تا به شما رحم کند / «من»: آن کسی که / «فی کلِّ مکانٍ»: در هر جایی.

۱۵-

(مریم آقایی، تعریب، صفة ۱۰)

در اینترنت: «فی الإنترنت» / به دنبال ... بگرد: «إِبْحَثْ (ابحثی) عَنْ ...» / متنی کوتاه: «نصٌّ قصیرٌ» / پیرامون: «حول» / نعمت‌های الهی: «النعم الإلهیة»

۱۶-

(مریم آقایی، مفهوم، صفة ۶)

ترجمه آیه شریفه: «و برای من یاد نیکو در آیندگان قرار بده.» که با بیت مقابل خود تناسب مفهومی ندارد.

ترجمه گزینه‌های دیگر:

گزینه «۲»: هرکس دشمنی کاشت، زیان درو کرد.

گزینه «۳»: دانش را طلب کنید گرچه در چین باشد.

گزینه «۴»: خداوند دانای پنهان و آشکار است.

۱۷-

(سعیر معفری، لغت و مفهوم، ترکیبی)

«ای دانش‌آموزان آیا می‌دانید چه کسی ... سیارات و ستارگانی که ... به سرعت در آسمان؟»
«یوجدُ»: وجود دارد، به وجود می‌آید / «تدورُ»: (در این جا) می‌چرخد / «یخلقُ»: می‌آفریند / «یوجدُ»: ایجاد می‌کند، پدید می‌آورد / «تتحركُ»: (در این جا) حرکت می‌کنند / «یخرجُ»: در می‌آورد / «تسیرُ»: (در این جا) گردش می‌کنند

۱۸-

(سعیر معفری، لغت، صفة ۸ و ۹)

ستاره‌های زرد رنگ: خورشید / متضاد کلمه «خوابید»: برخاست

۱۹-

(مبیر همایی، مکالمه، ترکیبی)

سؤال شده است: چگونه به عراق می‌روید؟ گزینه «۱» می‌گوید: با هواپیما می‌رویم. (درست)

۲۰-

(ولی‌الله نوروزی، قواعد، صفة ۱۳)

در گزینه «۳» واحد عدد اصلی است، ولی در سایر گزینه‌ها به ترتیب «الثامن، العاشر و السابعة» اعداد ترتیبی اند.

۲۱-

(ولی‌الله نوروزی، قواعد، صفة ۱۴)

در گزینه «۳» کلمه «الثالث» (عدد ترتیبی) به تنهایی ذکر شده است و عدد اصلی در این گزینه نیامده است.

ولی در سایر گزینه‌ها به ترتیب «الثانية - أربعة عشر / الخامسة - عشر / ستة - العاشر» اعداد اصلی و ترتیبی (با هم) آمده‌اند.

۲۲-

(علی‌اکبر ایمان‌پرور، قواعد، صفة ۹)

ساعت هشت و نیم (۸:۳۰) به بازار رفته و بعد از دو ساعت و ربع به خانه بازگشتم، پس الآن ساعت یک ربع به یازده (۱۰:۴۵) است.

۲۳-

(مریم آقایی، قواعد، صفة ۸)

«الأوقات» جمع مکتسر «الوقت» است و جمع مؤنث سالم نیست، چون آخر مفردش «ة» ندارد و مؤنث نیست.

تشریح گزینه‌های دیگر:

در گزینه «۱»: «اللأعبات و فائزات»، در گزینه «۳»: «الزجاجات» و در گزینه «۴»: «نقبات» جمع‌های مؤنث سالم‌اند.

۲۴-

(علی‌اکبر ایمان‌پرور، قواعد، صفة ۳)

«لا تذهبان» مضارع منفی در صیغه مثنای مخاطب به معنای «نمی‌روید» است و با توجه به دو کلمه «محمد و أخت» که مثنی هستند فعل مثنی نیاز است.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: «لا تذهبا» (نروید)، طبق ترجمه نادرست است.

گزینه «۲»: «لا تذهبین» (نمی‌روی) فعل مضارع مفرد مؤنث مخاطب و نادرست است.

گزینه «۴»: «اذبنا» (بروید) فعل امر مثنای مخاطب است که طبق ترجمه نادرست است.

۲۵-

تشریح‌کننده‌های دیگر:

(ولی‌الله نوروزی، قواعد، صفحه ۱۵)

در گزینه «۱» کلمه «أحد و عشر» به صورت «أحد عشر»، در گزینه «۳» کلمه «عشرین و سبع» به صورت «سبع و عشرین» و در گزینه «۴» کلمه «خمس طبقة» به صورت «خمس طبقات» درست است.

ترجمه‌ی متن:

خورشید سرچشمه نیرویی است که تنها با اذن خدا به پایان می‌رسد و آن همان چیزی است که با نور و گرما به زمین مدد می‌رساند و به ادامه‌یافتن زندگی بر روی آن یاری می‌رساند. گیاهان در (رابطه با) ساختن مواد گیاهی به‌طور مستقیم به نور خورشید نیاز دارند.

و در سال‌های اخیر انسان شروع به به‌کارگیری اشعه خورشید در اهداف خانگی و صنعتی کرده است و ابزارهای به‌کاررفته برای تبدیل نیروی خورشیدی از اشعه خورشید به نیروی حرارتی یا به نیروی برقی وابسته می‌باشد و امروزه سیستم‌های مخصوصی بر سطوح منازل موجودند که اشعه خورشید را به گرما تبدیل می‌کنند و به وسیله آن‌ها آب‌های به‌کاررفته در منازل گرم می‌شوند.

۲۶-

(درویشعلی ابراهیمی، درک‌مطلب، ترکیبی)

«شکل‌های زندگی بر روی آن» ارتباطی با انرژی خورشیدی ندارد، ولی گزینه «۱» (نور موجود در زمین) و نیز گزینه «۲» (حرارت موجود در آن) و نیز گزینه «۴» (استمرار زندگی در آن) با انرژی خورشیدی مرتبط است.

۲۷-

(درویشعلی ابراهیمی، درک‌مطلب، ترکیبی)

سؤال شده است: «از چه زمانی اشعه خورشید در اهداف صنعتی به کار گرفته می‌شود؟» پاسخ: «در سال‌های اخیر اشعه خورشید در اهداف صنعتی به کار می‌رود.» طبق متن درست است.

ترجمه‌ی گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: انسان شروع به کاربرد اشعه خورشید در اهداف خانگی کرده است، نه صنعتی.

گزینه «۲»: و در قرن‌های گذشته، کشورهای صنعتی شروع به کاربرد اشعه خورشید در اهداف صنعتی کردند.

گزینه «۴»: در قرن‌های اخیر استفاده از انرژی خورشیدی میان مردم شایع نشده است.

۲۸-

(درویشعلی ابراهیمی، درک‌مطلب، ترکیبی)

«انرژی خورشید روزی دور یا نزدیک به (با) اذن خدا به اتمام می‌رسد.» (طبق متن درست است.)

ترجمه‌ی گزینه‌های دیگر:

گزینه «۲»: انرژی خورشیدی به زمین برای گردشش دور (پیرامون) خودش کمکی می‌کند.

گزینه «۳»: اگر انرژی خورشیدی نبود، خورشید به حرکتش دور (پیرامون) زمین توانا نبود.

گزینه «۴»: انرژی خورشیدی زمین را تنها با حرارت یاری می‌رساند.

۲۹-

(درویشعلی ابراهیمی، درک‌مطلب، ترکیبی)

تشریح‌کننده‌های دیگر:

در گزینه «۱»، «جمع و صفة»، در گزینه «۳»، «مذکر و صفة» و در گزینه «۴»، «جمع سالم للمؤنث» نادرست‌اند.

۳۰-

(درویشعلی ابراهیمی، درک‌مطلب، ترکیبی)

در گزینه «۱»، «مضاف‌إلیه»، در گزینه «۳»، تمام موارد و در گزینه «۴»، «جمع مکسر و مفرده «الشمس»» نادرست‌اند.

دین و زندگی (۱)

۳۱-

(سیرهارای سرکشیک‌زاده، هدف زندگی، صفحه ۱۰)

با توجه به دو ویژگی «متنوع بودن استعداد های انسان» و «بی‌نهایت طلبی او» اگر هدفی را که انتخاب می‌کنیم، بهتر بتواند پاسخگوی این دو ویژگی باشد، آن هدف، کامل‌تر است. بنابراین برترین هدف اصلی ما آن هدفی است که همه‌ی استعداد‌های متنوع ما را دربر گیرد و در جایی متوقف نشود.

۳۲-

(معمد آقا صالح، هدف زندگی، صفحه ۷)

قرآن کریم می‌فرماید: «و آن کسی که سرای آخرت را بطلبد و برای آن سعی و کوشش کند و مؤمن باشد، پاداش داده خواهد شد.» هم‌چنین می‌فرماید: «و بعضی می‌گویند: پروردگارا به ما در دنیا نیکی عطا کن، و در آخرت نیز نیکی مرحمت فرما و ما را از عذاب آتش نگاه دار. اینان از کار خود نصیب و بهره‌ای دارند.»

۳۳-

(عمید حسین‌پور، پرواز، صفحه ۲۱)

عقل انسان با دوراندیشی ما را از خوشی‌های زودگذر منع می‌کند و وجدان با محکمه‌هایش ما را از راحت‌طلبی باز می‌دارد. آیه‌ی مربوط به وجدان (نفس لوامه) «و لا أقسم بالأنفس اللوامة» است.

۳۴-

(مرتضی مفسنی‌کبیر، پرواز، صفحه ۱۹)

خداوند آنچه در آسمان‌ها و زمین است برای انسان آفریده و توانایی بهره‌مندی از آن‌ها را در وجود او قرار داده است. این‌ها نشان می‌دهد خداوند متعال انسان را گرامی داشته و برای انسان در نظام هستی جایگاه ویژه‌ای قائل شده است.

۳۵-

(معمد رضایی‌بقا، پرواز، صفحه ۲۰ و ۲۳)

عداوت حداکثری که با تعبیر دشمن‌ترین دشمن، در کلام امام علی (ع) متناسب است، به نفس اماره نسبت داده شده است که ما را از پیروی عقل و وجدان (سرزنشگر درونی) باز می‌دارد. گاهی غفلت‌ها سبب دوری ما از خدا و فراموشی یاد او می‌شود، ولی باز که به خود باز می‌گردیم، او را در کنار خود می‌یابیم.

زبان انگلیسی (۱)

۳۶-

(ممد رضا فرهنگیان، پرواز، صفحه ۱۸)

اولین گام برای حرکت انسان در مسیر نزدیکی و تقرب به خدا، شناخت انسان است؛ یعنی شناخت سرمایه‌ها، توانایی‌ها و استعداد‌های او و چگونگی به‌کارگیری این سرمایه‌ها و همچنین شناخت موانع حرکت انسان در مسیر تقرب به خدا و نحوه‌ی مقابله یا اجتناب از این موانع.

۳۷-

(ممد ابراهیم مازنی، پرواز، صفحه ۱۹ و ۲۳)

نفس اماره، انسان‌ها را برای رسیدن به لذت‌های زودگذر دنیایی، به گناه دعوت می‌کند و از پیروی از عقل و وجدان بازمی‌دارد. آیه «آن هنگامی که مردم را به نماز فرا می‌خوانید، آن را به مسخره و بازی می‌گیرند؛ این به‌خاطر آن است که آن‌ها گروهی هستند که تعقل نمی‌کنند.» بیانگر آثار عدم بهره‌گیری از عقل توسط انسان است.

۳۸-

(مرتضی ممسنی کبیر، خود حقیقی، صفحه ۳۱)

اگر شخصیت یا «من» انسان وابسته به جسم او باشد، باید در دوران عمر بارها عوض شده و به شخص دیگری تبدیل شده باشد، در صورتی که چنین نیست و هرکس این را در خود می‌یابد.

۳۹-

(ممد رضا فرهنگیان، خود حقیقی، صفحه ۳۱ تا ۳۲)

اگر روح انسان به کرامت‌های اخلاقی آراسته شود، مقرب درگاه خدا و مسجود فرشتگان می‌شود و رؤیاهای صادق، یکی از دلایل اثبات وجود بُعد غیرجسمانی (روح) در انسان هاست.

۴۰-

(ممد آقاصالح، خود حقیقی، صفحه ۳۰)

مطابق این بیت، اگر چه ابعاد وجود آدمی از نظر ماهیت با یکدیگر اختلاف دارند. «جان بلندی داشت، تن پستی خاک» اما قابل اتحادند «مجتمع شد خاک پست و جان پاک»

علت نادرستی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: «بُعد روحانی تغییرپذیر است.»

گزینه ۳: «اجتماع روح و جسم به معنای هم‌ارزش بودن آن دو نیست.»

گزینه ۴: «روح با جسم قابل اجتماع اند.»

۴۱-

(پرهام نوطلبان)

ترجمه‌ی جمله: «جولی: هیچ شیری در یخچال نیست.»

«جان: واقعاً؟ پس من خواهم رفت و مقداری می‌خرم.»

نکته مهم درسی:

برای بیان تصمیمی آبی و در لحظه از «will» استفاده می‌کنیم. چون این تصمیم در آینده عملی می‌شود، گزینه‌های «۲» و «۴» حذف می‌شوند و بین گزینه «۱» و «۳»، گزینه «۲» برای این ساختار مناسب است.

(گرامر، صفحه‌های ۲۴ و ۲۵ کتاب درسی)

۴۲-

(میتبی درشان‌کرمی)

ترجمه‌ی جمله: «او می‌خواهد برای مادرش یک هدیه بخرد ولی امروز قصد خریدن آن را ندارد.»

نکته مهم درسی:

برای بیان قصد و برنامه‌ای که در گذشته پایه‌ریزی شده است، از عبارت «to be going to» استفاده می‌شود (رد گزینه‌های «۱» و «۳») و با توجه به مفهوم جمله و وجود کلمه «but» جمله منفی است (رد گزینه‌های «۱» و «۲»).

(گرامر، صفحه ۲۹ کتاب درسی)

۴۳-

(ممد رضا ایزری)

ترجمه‌ی جمله: «من معده درد وحشتناکی داشتم و برای مدت زیادی نمی‌توانستم چیزی بخورم. به خاطر همین یک هفته در بیمارستان بودم.»

(۱) دشت (۲) درد

(۳) هواپیما (۴) گیاه

(واژگان، صفحه ۳۵ کتاب درسی)

۴۴-

(میتبی درشان‌کرمی)

ترجمه‌ی جمله: «این درخت به‌طور طبیعی در برخی مناطق کشور ما رشد می‌کند. این [درخت] کاربردهای مختلف زیادی دارد، مخصوصاً در صنایع غذایی.»

(۱) به‌طور وحشیانه (۲) به‌طور طبیعی

(۳) به‌طور لذت‌بخش (۴) کاملاً

(واژگان، صفحه ۲۱ کتاب درسی)

۴۵-

(علی شکوهی)

ترجمه‌ی جمله: «برخی از مردم فکر می‌کنند وقتی که بسیاری از مردم فقیرند، این اشتباه است که دولت این همه پول برای محافظت از حیوانات در معرض خطر انقراض خرج کند، اما من این‌طور فکر نمی‌کنم.»

(۱) غم‌خوار، مراقب (۲) خطرناک

(۳) در معرض خطر (۴) دقیق، بادقت

(واژگان، صفحه ۱۹ کتاب درسی)

۴۶-

(علی شکوهی)

ترجمه‌ی جمله: «طبق اخبار اخیر، این رودخانه کثیف است، بنابراین خوردن ماهی از این رودخانه سالم نیست.»

- (۱) اخیر (۲) خوب
(۳) نزولی، در حال کاهش (۴) ساده (واژگان، صفحه ۲۲ کتاب درسی)

۴۷-

(ممد سهرابی)

- (۱) جست‌وجو کردن (۲) شکار کردن
(۳) نابود کردن (۴) نجات دادن

(کلوز تست)

۴۸-

(ممد سهرابی)

- (۱) قطع کردن (۲) افتادن
(۳) از زمین بلند شدن (هواپیما) (۴) منقرض شدن

(کلوز تست)

۴۹-

تکنه‌ی مهم درسی:

برای اشاره به امور حتمی در زمان آینده، از "will" استفاده می‌کنیم، ضمن این‌که بعد از "will" فعل به‌صورت ساده می‌آید.

(کلوز تست)

۵۰-

(ممد سهرابی)

- (۱) مرتبط، وابسته (۲) نسبی، مربوط
(۳) محافظت‌شده (۴) محافظتی، مراقبتی

(کلوز تست)

زبان انگلیسی (۱) (شاهد «گواه»)

۵۱-

(کتاب آبی)

ترجمه‌ی جمله: «الف: من نمی‌دانم چه‌طور از این لپ‌تاپ استفاده کنم.»
«ب: آن خیلی ساده است. به تو نشان خواهم داد.»

تکنه‌ی مهم درسی:

از ساختار «شکل ساده‌ی فعل + will» برای بیان تصمیم آنی انجام فعلی در زمان آینده استفاده می‌کنیم.

(گرامر، صفحه ۲۵ کتاب درسی)

۵۲-

(کتاب آبی)

ترجمه‌ی جمله: «کدام گزینه از نظر دستوری نادرست است؟»
«یکی از فرزندان‌ش دور دنیا سفر خواهد کرد.»

تکنه‌ی مهم درسی:

یکی از بجه‌ها «مفرد» است، پس با فعل مفرد می‌آید.

(گرامر، صفحه ۲۹ کتاب درسی)

۵۳-

(کتاب آبی، یا اندکی تغییر)

ترجمه‌ی جمله: «مادر داشت امیدوارانه به من لبخند می‌زد، در حالی که منتظر پاسخ من بود. من هرگز لبخندهای زیبای او را فراموش نمی‌کنم.»

- (۱) به‌صورت ملی (۲) به‌صورت مذهبی
(۳) امیدوارانه (۴) به طرز کمک‌کننده

(واژگان، صفحه ۲۴ کتاب درسی)

۵۴-

(کتاب آبی، یا اندکی تغییر)

ترجمه‌ی جمله: «برای پدرم سخت بود که پول را به‌طور مساوی بین اعضای خانواده تقسیم کند.»

- (۱) افزایش یافتن، افزایش دادن (۲) دریافت کردن
(۳) تقسیم کردن (۴) مبادله کردن

(واژگان، صفحه ۱۸ کتاب درسی)

۵۵-

(کتاب آبی، یا اندکی تغییر)

ترجمه‌ی جمله: «هنگام نوشتن یک جمله، عموماً شما با یک حرف بزرگ شروع می‌کنید و با یک نقطه به اتمام می‌رسانید. اصطلاحی که زیر آن خط کشیده شده، از نظر معنی به "period" (نقطه) نزدیک‌ترین است.»

- (۱) حرف، نامه (۲) رژه
(۳) زمان (۴) نقطه

(واژگان، صفحه ۳۳ کتاب درسی)

۵۶-

(کتاب آبی)

ترجمه‌ی جمله: «بچه‌ها آرزو دارند که در مرکز توجه دیگران قرار گیرند. والدین باید نیازهایشان را بدانند و مدیریت کنند.»

- (۱) جشن (۲) زیبایی
(۳) توجه (۴) ساختمان

(واژگان، صفحه ۳۵ کتاب درسی)

۵۷-

(کتاب آبی یا اندکی تغییر)

ترجمه‌ی جمله: «تمام موارد زیر در متن به‌عنوان عواملی ذکر شده‌اند که به آسیب‌های بیشتر مرتبط با بشر به محیط‌زیست منتهی می‌شود به جز انقراض حیوانات.»

(درک مطلب)

۵۸-

(کتاب آبی)

ترجمه‌ی جمله: «واژه "it" در پاراگراف «۱» به «آسیب‌ها به طبیعت» اشاره دارد.»

(درک مطلب)

۵۹-

(کتاب آبی)

ترجمه‌ی جمله: «از متن فهمیده نمی‌شود که اگر انسان‌ها بتوانند کم‌تر ماده‌گرا باشند، آن‌ها نسبت به آسیب جهانی، آسیب محلی کمتری به محیط‌زیست وارد خواهند کرد.»

(درک مطلب)

۶۰-

(کتاب آبی)

ترجمه‌ی جمله: «متن به‌نظر می‌رسد که به‌طور ضمنی بیان می‌کند جامعه‌ی بشری کنونی در کل توسط معیارهای ماده‌گرایانه اداره می‌شود.»

(درک مطلب)

ریاضی و آمار (۱)

۶۵-

(امیر مهوریان، حل معادله درجه ۲ و کاربردها، صفحه ۲۳ تا ۲۶)

برای حل معادله درجه دوم به روش مربع کامل ابتدا عدد ثابت معادله را به طرف راست منتقل می‌کنیم، سپس طرفین معادله را بر ضریب x^2 تقسیم می‌کنیم تا ضریب x^2 یک شود، سپس مربع نصف ضریب x را به طرفین معادله اضافه می‌کنیم، دقت کنید در این معادله مقدار ثابت صفر است، پس داریم:

$$5x^2 - 8x = 0 \xrightarrow[\text{تقسیم می‌کنیم.}]{\text{طرفین معادله را بر ضریب } x^2} \frac{5x^2}{5} - \frac{8x}{5} = 0$$

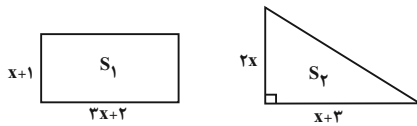
$$x^2 - \frac{8}{5}x = 0 \xrightarrow[\text{معادله اضافه می‌کنیم.}]{\text{مربع نصف ضریب } x \text{ را به طرفین}} x^2 - \frac{8}{5}x + \left(\frac{4}{5}\right)^2 = \left(\frac{4}{5}\right)^2$$

$$\Rightarrow x^2 - \frac{8}{5}x + \frac{16}{25} = \frac{16}{25}$$

پس کافی است عدد $\frac{16}{25}$ را به طرفین معادله اضافه کنیم.

۶۶-

(امیر مهوریان، حل معادله درجه ۲ و کاربردها، صفحه‌های ۱۹ تا ۲۲ و ۳۲)

مساحت مستطیل برابر حاصل ضرب طول در عرض آن است و مساحت مثلث برابر نصف حاصل ضرب ارتفاع در قاعده آن است:

$$\text{مساحت مستطیل: } S_1 = (x+1)(3x+2) = 3x^2 + 2x + 3x + 2 = 3x^2 + 5x + 2$$

$$\text{مساحت مثلث: } S_2 = \frac{1}{2} \times (2x) \times (x+3) = x^2 + 3x$$

مجموع مساحت‌ها برابر است با:

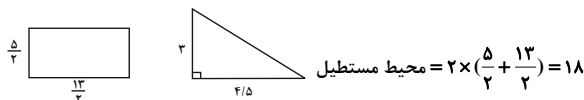
$$S_1 + S_2 = 23 \Rightarrow 3x^2 + 5x + 2 + x^2 + 3x = 23$$

$$\Rightarrow 4x^2 + 8x - 21 = 0 \xrightarrow[\text{و در نظر گرفتن } 2x \text{ به عنوان جمله مشترک}]{\text{تجزیه با استفاده از اتحاد یک جمله مشترک}}$$

$$(2x)^2 + 4 \times (2x) - 21 = 0 \Rightarrow (2x)^2 + (7-3) \times (2x) + (7) \times (-3) = 0$$

$$\Rightarrow (2x+7)(2x-3) = 0 \Rightarrow \begin{cases} 2x+7=0 \Rightarrow x=-\frac{7}{2} \text{ ق ق غ} \\ 2x-3=0 \Rightarrow x=\frac{3}{2} \text{ ق ق} \end{cases}$$

پس اضلاع مثلث و مستطیل به صورت زیر می‌باشند:

۶۱-

(شقایق راهبریان، معادله و مسائل توصیفی، صفحه ۱۰ و ۱۱)

$$2x + x + 5x + 5 = 8x + 5$$

حاصل طرف چپ ترازو برابر است با:

$$4x + 25$$

حاصل طرف راست ترازو برابر است با:

$$\Rightarrow 8x + 5 = 4x + 25 \Rightarrow 8x - 4x = 25 - 5$$

$$\Rightarrow 4x = 20 \Rightarrow x = \frac{20}{4} = 5$$

$$4 \times 5 + 25 = 20 + 25 = 45$$

حال حاصل هر کفه برابر است با:

۶۲-

(مهمربیرایی، معادله و مسائل توصیفی، صفحه ۱۰ تا ۱۳)

اگر تولید روز شنبه را x در نظر بگیریم، تولید روزهای دیگر هفته به صورت زیر است:

پنجشنبه	چهارشنبه	سه‌شنبه	دوشنبه	یکشنبه	شنبه
$\frac{243}{32}x$	$\frac{3}{2} \times \frac{81}{16}x$	$\frac{27}{8}x$	$\frac{9}{4}x$	$\frac{3}{2}x$	x

حال اختلاف تولید روزهای چهارشنبه و دوشنبه برابر است با:

$$\frac{81}{16}x - \frac{9}{4}x = 4/5 \Rightarrow \frac{81}{16}x - \frac{36}{16}x = 4/5$$

$$\Rightarrow \frac{45}{16}x = 4/5 \Rightarrow x = \frac{16 \times 4/5}{45} = 1/6$$

$$\Rightarrow \frac{45x}{16} = 4/5 \Rightarrow x = \frac{16 \times 4/5}{45}$$

پس تولید روز پنجشنبه برابر است با:

$$\frac{243}{32} \times 1/6 = 12/15$$

۶۳-

(مهمربیرایی، حل معادله درجه ۲ و کاربردها، صفحه ۱۹ تا ۲۲)

با استفاده از روش فاکتورگیری داریم:

$$(x+2)(x-4) = -3(x-4)$$

$$\Rightarrow (x+2)(x-4) + 3(x-4) = 0$$

$$\Rightarrow (x-4)(x+2+3) = 0 \Rightarrow (x-4)(x+5) = 0$$

$$\Rightarrow \begin{cases} x-4=0 \Rightarrow x=4 \\ x+5=0 \Rightarrow x=-5 \end{cases}$$

پس معادله یک جواب مثبت و یک جواب منفی دارد.

۶۴-

(هادی پلاور، حل معادله درجه ۲ و کاربردها، صفحه ۱۹ تا ۲۲)

در این معادله برای این‌که معادله دو جواب متمایز داشته باشد، می‌بایست طرف راست تساوی همواره مثبت باشد، لذا داریم:

$$(x-1)^2 = 2k + 5$$

$$\Rightarrow 2k + 5 > 0 \Rightarrow 2k > -5 \Rightarrow k > -\frac{5}{2}$$

دقت کنید که اگر شرط تساوی برقرار باشد، در این صورت معادله تنها یک جواب دارد و اگر حاصل منفی باشد، معادله جواب نخواهد داشت.

۷۲- (کتاب آبی، معادله و مسائل توصیفی، صفحه ۱۰ تا ۱۴ کتاب درسی)
فرض می‌کنیم حمید، حسن و علی در هر روز به ترتیب x ، y و z تومان دریافت کنند، در این صورت داریم:

$$x = 3y \Rightarrow y = \frac{x}{3} \quad (1)$$

$$y = 2z \Rightarrow z = \frac{y}{2} \xrightarrow{(1)} z = \frac{1}{2} \times \frac{x}{3} = \frac{x}{6} \quad (2)$$

حال کل پولی که حمید در ۳۰ روز، حسن در ۲۰ روز و علی در ۱۰ روز دریافت می‌کنند، برابر است با:

$$30x + 20y + 10z = 230000$$

$$\xrightarrow{(1), (2)} 30x + 20 \times \frac{x}{3} + 10 \times \frac{x}{6} = 230000$$

$$\Rightarrow \frac{180}{6}x + \frac{40x}{6} + \frac{10x}{6} = 230000$$

$$\Rightarrow \frac{180x + 40x + 10x}{6} = 230000$$

$$\Rightarrow \frac{230x}{6} = 230000$$

$$\Rightarrow x = \frac{6 \times 230000}{230} = 6000$$

پس پولی که علی در هر روز دریافت می‌کند برابر است با:

$$\xrightarrow{(2)} z = \frac{x}{6} \Rightarrow z = \frac{6000}{6} = 1000 \text{ تومان}$$

۷۳-

(کتاب آبی، حل معادله درجه ۲ و کاربردها، صفحه ۱۹ تا ۲۲ کتاب درسی)
با استفاده از روش فاکتورگیری معادله را تجزیه می‌کنیم:

$$(2x-1)^2 - 5(2x-1) = 0 \Rightarrow (2x-1)((2x-1)-5) = 0$$

$$\Rightarrow (2x-1)(2x-6) = 0$$

$$\Rightarrow \begin{cases} 2x-1=0 \Rightarrow 2x=1 \Rightarrow x=\frac{1}{2} \\ 2x-6=0 \Rightarrow 2x=6 \Rightarrow x=\frac{6}{2}=3 \end{cases}$$

$$\Rightarrow \text{مجموع جواب‌ها} = 3 + \frac{1}{2} = \frac{6}{2} + \frac{1}{2} = \frac{7}{2}$$

۷۴-

(کتاب آبی، حل معادله درجه ۲ و کاربردها، صفحه ۱۹ تا ۲۲ کتاب درسی)
در معادله درجه دوم $ax^2 + bx + c = 0$ هنگامی دو ریشه قرینه داریم که اولاً ضریب x یعنی $b = 0$ باشد، ثانیاً $\frac{c}{a}$ مقداری منفی باشد.

$$x^2 - (m-1)x - m = 0 \xrightarrow{\text{ضریب } x \text{ باید صفر باشد}} m-1=0 \Rightarrow m=1$$

$$\xrightarrow{\text{با استفاده از روش ریشه‌گیری}} \Rightarrow x^2 - 1 = 0 \Rightarrow x^2 = 1$$

$$x = 1 \text{ یا } x = -1$$

۶۷- (امیر زرنروز، حل معادله درجه ۲ و کاربردها، صفحه ۲۷ تا ۳۲)
معادله را به روش Δ یا روش کلی حل می‌کنیم، داریم:

$$3x^2 - 2\sqrt{2}x - 2 = 0 \xrightarrow{\text{مقایسه با فرم استاندارد}} \begin{cases} a=3 \\ b=-2\sqrt{2} \\ c=-2 \end{cases}$$

$$\Delta = b^2 - 4ac = (-2\sqrt{2})^2 - 4 \times 3 \times (-2) = 8 + 24 = 32$$

$$x = \frac{-b \pm \sqrt{\Delta}}{2a} = \frac{-(-2\sqrt{2}) \pm \sqrt{32}}{2 \times 3} = \frac{2\sqrt{2} \pm 4\sqrt{2}}{6} = \frac{6\sqrt{2}}{6} = \sqrt{2}$$

$$x' = \frac{-b - \sqrt{\Delta}}{2a} = \frac{-(-2\sqrt{2}) - \sqrt{32}}{2 \times 3} = \frac{2\sqrt{2} - 4\sqrt{2}}{6} = \frac{-2\sqrt{2}}{6} = -\frac{\sqrt{2}}{3}$$

۶۸- (امیر زرنروز، حل معادله درجه ۲ و کاربردها، صفحه ۲۷ تا ۳۲)

برای این که معادله درجه دوم $ax^2 + bx + c = 0$ ریشه حقیقی نداشته باشد، می‌بایست مبین معادله یا همان Δ معادله منفی باشد، یعنی $\Delta < 0$ باشد:

$$2x^2 - 5x + m = 0 \xrightarrow{\Delta = b^2 - 4ac < 0}$$

$$\Delta = (-5)^2 - 4 \times 2 \times m < 0 \Rightarrow 25 - 8m < 0$$

$$\Rightarrow 8m > 25 \Rightarrow m > \frac{25}{8}$$

۶۹- (شقایق راهبریان، حل معادله درجه ۲ و کاربردها، صفحه ۲۷ تا ۳۲)

به طور کلی در معادله درجه دوم $ax^2 + bx + c = 0$ اگر $a + b + c = 0$ باشد، نتیجه می‌گیریم یکی از ریشه‌ها $x = 1$ می‌باشد و ریشه دیگر آن $x = \frac{c}{a}$ است.

حال با توجه به معادله ریشه دیگر معادله برابر است با:

$$x' = -\frac{4}{3}$$

۷۰- (فریره هاشمی، حل معادله درجه ۲ و کاربردها، صفحه‌های ۱۹ تا ۲۲ و ۳۲)

$x = -2$ ریشه معادله است، پس در معادله صدق می‌کند.

$$(x+m)^2 + 3m - 2x - 10 = 0 \xrightarrow{x=-2} (m-2)^2 + 3m - 2(-2) - 10 = 0$$

$$\Rightarrow m^2 - 4m + 4 + 3m + 4 - 10 = 0 \Rightarrow m^2 - m - 2 = 0 \Rightarrow (m+1)(m-2) = 0$$

$$\Rightarrow \begin{cases} m+1=0 \Rightarrow m=-1 \text{ ق ق} \\ m-2=0 \Rightarrow m=2 \text{ ق ق} \end{cases}$$

از آن جا که $m > 0$ است، فقط $m = 2$ قابل قبول است.

حال معادله صورت سؤال را مجدداً با $m = 2$ بازنویسی می‌کنیم.

$$(x+2)^2 + 3 \times 2 - 2x - 10 = 0 \Rightarrow x^2 + 4x + 4 + 6 - 2x - 10 = 0$$

$$\Rightarrow x^2 + 2x = 0 \Rightarrow x(x+2) = 0 \Rightarrow x = 0 \text{ یا } x = -2$$

پس جواب دیگر معادله برابر با صفر است.

ریاضی و آمار (۱) شاهد «کواه»

۷۱- (کتاب آبی، معادله و مسائل توصیفی، صفحه ۱۳ کتاب درسی)

کل شکل مجموعاً از ۱۱ مربع کوچک تشکیل شده است. (a : ضلع، S : مساحت)

$$S \text{ مربع} = 11 \times S \Rightarrow 44 = 11 \times S$$

$$\Rightarrow S \text{ مربع} = \frac{44}{11} = 4 \Rightarrow a^2 = 4 \xrightarrow{a>0} a = 2$$

$$\text{کل محیط} = 2 \times a = 2 \times 2 = 4$$

-۷۵

(کتاب آبی، حل معادله درجه ۲ و کاربردها، صفحه ۱۹ تا ۲۲ کتاب درسی)

اگر عدد موردنظر را x در نظر بگیریم، مجذور آن معادل x^2 می‌باشد، داریم:

$$x^2 = x + 42 \Rightarrow x^2 - x - 42 = 0$$

با استفاده از اتحاد جمله مشترک معادله را تجزیه می‌کنیم:

$$x^2 - x - 42 = 0 \Rightarrow x^2 + (-7+6)x + (-7) \times (+6) = 0$$

$$\Rightarrow (x-7)(x+6) = 0$$

$$\Rightarrow \begin{cases} x-7=0 \Rightarrow x=7 \Rightarrow x^2+x=7^2+7=56 \\ x+6=0 \Rightarrow x=-6 \Rightarrow x^2+x=(-6)^2+(-6)=30 \end{cases}$$

که با توجه به گزینه‌ها، گزینه «۲» پاسخ صحیح است.

-۷۶

(کتاب آبی، حل معادله درجه ۲ و کاربردها، صفحه ۱۹ تا ۲۲ کتاب درسی)

اگر $x=1$ ریشه معادله باشد، پس در معادله صدق می‌کند. ابتدا با جایگذاری $x=1$ در معادله داریم:

$$x^3 + a^2x^2 - 3ax + 1 = 0 \xrightarrow{x=1} 1 + a^2(1)^2 - 3a(1) + 1 = 0$$

$$\Rightarrow a^2 - 2a + 2 = 0$$

حال برای اینکه مقادیر a را بیابیم، می‌بایست این معادله درجه دوم برحسب a را حل کنیم که با استفاده از اتحاد جمله مشترک معادله را تجزیه می‌کنیم و داریم:

$$a^2 + (-2-1)a + (-2)(-1) = 0 \Rightarrow (a-2)(a-1) = 0$$

$$\Rightarrow \begin{cases} a-2=0 \Rightarrow a=2 \\ a-1=0 \Rightarrow a=1 \end{cases}$$

پس مقادیر قابل قبول برای a ، ۱ و ۲ می‌باشند.

-۷۷

(کتاب آبی، حل معادله درجه ۲ و کاربردها، صفحه ۲۳ تا ۲۶ کتاب درسی)

ابتدا ۱- را به سمت راست تساوی منتقل می‌کنیم و سپس به طرفین تساوی مربع نصف ضرب x یعنی $25 = \left(\frac{-1}{x}\right)^2$ را اضافه می‌کنیم.

$$x^2 - 10x = 1 \Rightarrow x^2 - 10x + 25 = 25 + 1 \Rightarrow (x-5)^2 = 26$$

حال با مقایسه معادله به دست آمده با فرم معادله صورت سؤال داریم:

$$\begin{cases} h = -5 \\ k = 26 \end{cases} \Rightarrow h+k = -5+26 = 21$$

-۷۸

(کتاب آبی، حل معادله درجه ۲ و کاربردها، صفحه ۲۷ تا ۳۲ کتاب درسی)

برای تعیین تعداد جواب‌های این معادله، مبین معادله (Δ) را به دست می‌آوریم، داریم:

$$\text{مقایسه با فرم استاندارد} \quad \frac{(a^2+1)x^2 - 2ax - 1 = 0}{a^2x^2 + b^2x + c^2 = 0}$$

$$\begin{cases} a' = a^2 + 1 \\ b' = -2a \Rightarrow \Delta = b'^2 - 4a'c' = (-2a)^2 - 4(a^2+1)(-1) \\ c' = -1 \end{cases}$$

$$\Rightarrow \Delta = 4a^2 + 4a^2 + 4 = 8a^2 + 4$$

چون مبین معادله یک مقدار مثبت است، پس معادله دارای دو ریشه می‌باشد. در

ضمن چون حاصل ضرب ریشه‌ها برابر $\frac{-1}{a^2+1}$ است و این مقدار منفی است، پس معادله دو ریشه مختلف‌العلامت دارد.

-۷۹

(کتاب آبی، حل معادله درجه ۲ و کاربردها، صفحه ۲۷ تا ۳۲ کتاب درسی)

در معادله درجه دوم به فرم استاندارد $ax^2 + bx + c = 0$ ، مجموع ریشه‌ها برابر $-\frac{b}{a}$ و حاصل ضرب ریشه‌ها $\frac{c}{a}$ است، داریم:

$$x^2 + (1-m)x + 2m = 0 \quad \text{مقایسه با فرم استاندارد} \quad \begin{cases} a=1 \\ b=(1-m) \\ c=2m \end{cases}$$

طبق فرض صورت سؤال مجموع ریشه‌ها برابر حاصل ضرب ریشه‌ها است.

$$\text{مجموع ریشه‌ها} = \frac{-b}{a} = \frac{-(1-m)}{1} = m-1$$

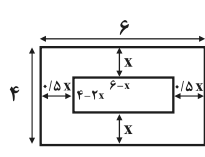
$$\text{حاصل ضرب ریشه‌ها} = \frac{c}{a} = \frac{2m}{1} = 2m$$

$$\Rightarrow 2m = m-1 \Rightarrow 2m-m = -1 \Rightarrow m = -1$$

-۸۰

(کتاب آبی، حل معادله درجه ۲ و کاربردها، صفحه ۲۷ تا ۳۲ کتاب درسی)

با توجه به شکل، ابتدا اندازه اضلاع مستطیل داخلی را برحسب x می‌یابیم، داریم:

مساحت مستطیل داخلی $= (6-x)(4-2x)$

$$\Rightarrow 16 = 24 - 16x + 2x^2$$

$$\Rightarrow 2x^2 - 16x + 8 = 0$$

طرفین معادله را بر ۲ تقسیم می‌کنیم

$$\Rightarrow x^2 - 8x + 4 = 0$$

حال معادله را از طریق روش کلی حل می‌کنیم:

$$x^2 - 8x + 4 = 0 \quad \text{مقایسه با فرم استاندارد} \quad \begin{cases} a=1 \\ b=-8 \\ c=4 \end{cases}$$

$$\Delta = b^2 - 4ac \Rightarrow \Delta = (-8)^2 - 4 \times 1 \times 4 = 64 - 16 = 48$$

$$x_1 = \frac{-b + \sqrt{\Delta}}{2a} \Rightarrow x_1 = \frac{-(-8) + \sqrt{48}}{2 \times 1} = \frac{8 + 4\sqrt{3}}{2} = 4 + 2\sqrt{3}$$

$$x_2 = \frac{-b - \sqrt{\Delta}}{2a} \Rightarrow x_2 = \frac{-(-8) - \sqrt{48}}{2 \times 1} = \frac{8 - 4\sqrt{3}}{2} = 4 - 2\sqrt{3}$$

$x = 4 + 2\sqrt{3}$ قابل قبول نیست چون در این صورت طول و عرض مستطیل داخلی منفی می‌شود که غیرممکن است.

اقتصاد

-۸۱

(آزاره میرزائی، بازار، صفحه ۳۱ و ۳۳)

تصمیم مصرف‌کنندگان در مورد مصرف کالا از عواملی مانند قیمت کالا، درآمد، سلیقه خودشان، تبلیغات و قیمت سایر کالاها تأثیر می‌پذیرد.

تصمیم تولیدکنندگان در مورد میزان تولید کالا از عواملی چون سطح قیمت آن کالا، هزینه‌های تولید (قیمت‌های عوامل تولید) و پیش‌بینی تولیدکنندگان در مورد رونق یا رکود بازار تأثیر می‌پذیرد.

-۸۲

(آزاره میرزائی، بازار، صفحه ۳۱ تا ۳۳)

(الف) اگر شیب منحنی تقاضا زیاد باشد، یعنی عکس‌العمل مصرف‌کننده در برابر قیمت کم است و بالعکس.

(ب) تعامل خوب بین عرضه‌کننده (تولیدکننده) و تقاضاکننده (مصرف‌کننده) و تجارت سالم و عادلانه موجب شکل‌گیری منافع دوسویه و بهبود زندگی همه می‌شود.

(پ) نزولی بودن منحنی تقاضا به این معناست که با افزایش قیمت یک کالا، مقدار تقاضای آن کاهش می‌یابد و در مقابل با کاهش قیمت، مقدار تقاضا افزایش می‌یابد.

۸۳-

(سوقیا فرقی، اقتصاد چیست، صفحه ۲۰ و ۲۱)
 الف) به کالای بادوامی که در فرایند تولید از سوی نیروی انسانی به کار گرفته می‌شود، کالای سرمایه‌ای می‌گویند. مانند تراکتور، اجاق گاز استفاده شده در رستوران، یخچال در مغازه بستنی‌فروشی.
 ب) اگر فرد با کوچک‌ترین تغییر در قیمت، مصرف کالایی را تغییر دهد، اصطلاحاً آن کالا، کالای تجملی است مثل لوستر (نورافشان) و فرش ابریشم.
 ج) برخی کالاها، خودشان مصرف نمی‌شوند بلکه در طول زمان، خدمات آن‌ها مورد مصرف قرار می‌گیرد. مثل اتومبیل، یخچال، لپ‌تاپ و میز تحریر
 د) هرگاه تولیدکنندگان دیگری برای ادامه فرایند تولید و تبدیل آن‌ها به کالاهای مختلف دیگر، آن‌ها را خریداری کنند و مورد استفاده قرار دهند، آن‌ها را کالای واسطه‌ای می‌نامیم، یعنی هر چند خروجی یک کارخانه یا بنگاه تولیدی است، اما هنوز در فرایند تولید و تکمیل است و در بنگاه تولیدی دیگری به‌عنوان ورودی بکار برده می‌شود؛ مانند ورقه فولادی مورد استفاده در کارخانه اتومبیل‌سازی و پارچه به کار رفته در دوخت یک پیراهن.

۸۴-

(سیرممر مرئی‌دینانی، ترکیبی، صفحه‌های ۱۷، ۱۸، ۲۵ و ۲۶)
تشریح گزینه‌های نادرست:
 الف) دین اسلام به همه ارتباطات و پیوندهای افراد با یکدیگر (از جمله روابط اقتصادی) رنگ عبادت می‌زند.
 ب) تولیدکنندگان برای انجام فعالیت‌های تولیدی خویش به ورودی‌های مختلفی نظیر نیروی کار، مواد اولیه، تجهیزات و سایر ملزومات نیازمندند که به آن‌ها «نهادهای تولید» می‌گویند.
 ت) گاهی از متخصصان به‌عنوان سرمایه‌انسانی یاد می‌شود و «اخلاق و وفای به عهد» جزء سرمایه‌های اجتماعی است.
 ج) قرآن تأکید می‌کند رفع همه مشکلات مادی و معنوی انسان در گروهی عمل به آموزه‌های الهی است و صرف عقلانیت اقتصادی کفایت نمی‌کند.

۸۵-

(سوقیا فرقی، تولید، صفحه ۲۷ و ۳۰)
 الف) سازمان تولید، جایگاه و نقش هر یک از عوامل تولید را تعیین می‌کند.
 ب) صاحب سرمایه‌ی مالی یا به صورت قرض‌الحسنه در تولید مشارکت می‌کند، یا به عنوان صاحب کار در سود و زیان شریک می‌شود.
 ج) دو تولیدکننده‌ای که عوامل تولید یکسانی دارند، آن‌ها که محصول بیشتری داشته باشند، بهره‌وری بیشتری داشته‌اند.
 د) به میزان عایدی انتخاب دوم، «هزینه فرصت» می‌گویند که در سود اقتصادی (سود ویژه) محاسبه می‌شود.

۸۶-

(آزاره میرزائی، بازار، صفحه ۳۳ تا ۳۶)
 الف) منحنی عرضه‌اش با شیب بیش‌تر است، اصطلاحاً می‌گوییم کشش قیمتی عرضه پایین است.
 ب) در حالت کمبود عرضه (مازاد تقاضا) گروهی از مصرف‌کنندگان موفق به خرید کالای موردنظر خود نمی‌شوند.

۸۷-

(سیرممر مرئی‌دینانی، اقتصاد چیست، صفحه ۱۲)
 تومان $11,640,000 = 970,000 \times 12$ = سود ناشی از اجاره زمین کشاورزی در سال
 سود ناشی از کار کردن فرد بر روی زمین خود در سال
 تومان $15,000,000$
 در نتیجه با توجه به سود به دست آمده انتخاب بهتر این بود که فرد بر روی زمین کشاورزی‌اش کار کند.
تشریح سایر گزینه‌ها:
 گزینه «۱»: تومان $870,000 = 435 \times 2000$ = سود ناشی از کاشت گندم
 تومان $750,000 = 250 \times 3000$ = سود ناشی از کاشت گوجه‌فرنگی
 در نتیجه با توجه به سود به دست آمده باید کاشت گندم را انتخاب کند.
 گزینه «۲»:

تومان $1,000,000 = 5,000,000 \times \frac{20}{100}$ = سود سالانه حاصل از سرمایه‌گذاری در بانک
 تومان $1,750,000 = 50 \times 35,000$ = سود سالانه حاصل از خرید اوراق مشارکت
 در نتیجه با توجه به سود به دست آمده، باید خرید اوراق مشارکت را انتخاب کنید.
 گزینه «۳»: تومان $750,000 = 75 \times 10,000$ = درآمد ماهانه به دست آمده از شرکت حمل بار در ماه
 تومان $1,000,000$ = درآمد ماهانه به دست آمده از شرکت تاکسی‌رانی
 در نتیجه با توجه به درآمد به دست آمده، کار در شرکت تاکسی‌رانی بهتر است.

۸۸-

(آزاره میرزائی، بازار، صفحه ۳۳ تا ۳۸)
تشریح عبارت‌های نادرست:
 الف) مواجهه تقاضاکننده و عرضه‌کننده، «بازار» را شکل می‌دهد.
 پ) در مباحث اقتصادی وقتی از بازار کالای خاصی سخن می‌گوییم، منظور ارتباط خریداران و فروشندگان آن کالا است و نه ضرورتاً مکان خاصی که به اصطلاح «بازار» نامیده شود.
 ت) هرگاه در بازار، قیمت در سطح قیمت تعادلی نباشد، عواملی آن را به سمت قیمت تعادلی می‌کشاند، مشروط بر این‌که عوامل بیرونی مثل قیمت‌گذاری دولت مانع این تعدیل نشود.

۸۹-

(مهری کردران، تولید، صفحه ۲۶ تا ۲۸)
 الف) «بازار تولید» جزء سرمایه‌فیزیکی است و نه سرمایه‌مالی.
 ب) گاهی سازمان تولید، مشارکتی است و همه عوامل تولید صاحب محصول هستند.

۹۰-

(زهره میوهی‌نژاد، اقتصاد چیست؟، صفحه ۹ و ۱۰)
 منابع و امکانات در دسترس انسان، محدود است. زمین‌های کشاورزی، ذخایر معدنی، منابع طبیعی، سرمایه و نیروی کاری که در اختیار جامعه قرار دارد - هرقدر هم که زیاد باشد - محدود است.
 حتی ممکن است زمین‌های کشاورزی نسبتاً زیادی در اختیار جامعه باشد ولی زمین‌های مرغوبی که بازدهی خوبی دارند، و یا زمین‌هایی که نزدیک به محل زندگی و تجمع انسان‌ها قرار دارند محدود است. ذخایر معدنی با وجود فراوان بودن در کسره زمین - به دلیل ناشناخته بودن بسیاری از این ذخایر و نیز محدود بودن دانش فنی بشر - محدود است.

۹۱-

(مهری کردران، اقتصاد چیست؟، صفحه ۱۱ و ۱۳)
 الف) موضوع اصلی علم اقتصاد مسئله انتخاب است.
 ب) موارد ب در گزینه‌های «۱» و «۲» به هدف علم اقتصاد اشاره دارد.
 ج) دانشمندان علوم اقتصادی، موضوعات اقتصادی را با روش‌های علمی مورد مطالعه قرار می‌دهند.

۹۲-

(سوقیا فرقی، بازار، صفحه ۳۳ تا ۳۷)
 الف)
 تومان $8750 = 25 \times 350$ = حداکثر دریافتی عرضه‌کننده در پایین‌ترین قیمت بازار
 ب) به دلیل بالا بودن قیمت از سطح قیمت تعادلی، باید برای رسیدن به نقطه تعادلی کاهش قیمت داشته باشیم.
 ج) در قیمت ۶۲۰ تومان بازار با مازاد تقاضا (یا کمبود عرضه) روبه‌رو است؛ چون قیمت نسبت به سطح قیمت تعادلی پایین است.
 د) در قیمت ۹۵۰ (قیمت تعادلی) حداکثر دریافتی تولیدکنندگان و حداکثر پرداختی مصرف‌کنندگان یکسان است.
 ه) مقادیر X بیانگر مفهوم «عرضه» است چون با افزایش قیمت میزان آن افزایش یافته است.

۹۳-

(مهری کردران، تولید، صفحه ۲۷ تا ۳۰)
تشریح عبارت‌های نادرست:
 الف) در شرکت‌های شخصی تمام منافع و خطر (ریسک) و هزینه‌های تولید برعهده صاحب تولید است.
 ج) تولیدکننده می‌تواند با صرفه‌جویی و افزایش بهره‌وری هزینه‌های تولید را کاهش دهد بدون اینکه از میزان تولید بکاهد.
 د) از دیدگاه اقتصاد اسلامی پرداخت اجاره به مالک سرمایه‌ی مالی مجاز نیست و ربا می‌باشد.

علوم و فنون ادبی (۱)

۹۴-

(سوقیا حرقی، تولید، صفحه ۲۸ تا ۳۰)

تومان $960,000,000 = 1200 \times 800,000$ = درآمد سالانه

هزینه‌های مستقیم سالانه $(900,000 \times 12 \times 7)$

تومان $275,500,000 = (75,600,000 \times \frac{25}{100}) + (181,000,000)$

هزینه‌های غیرمستقیم سالانه

تومان $120,000,000 = (4,000,000 \times 12) + (6,000,000 \times 12)$

هزینه مستقیم - درآمد = سود حسابداری

تومان $684,500,000 = 960,000,000 - 275,500,000$

هزینه مستقیم و غیرمستقیم - درآمد = سود اقتصادی (ویژه)

تومان $564,500,000 = 960,000,000 - 395,500,000$

۹۵-

(زهرامیوبی نژاد، تولید، صفحه ۲۶)

منظور از منابع طبیعی در فعالیت‌های کشاورزی، زمین، در فعالیت‌های صیادی، دریا و در فعالیت‌های صنعتی، مواد خام استخراج شده از معادن می‌باشد و همه این عناصر جزء منابع طبیعی است و گاه این مجموعه با عنوان زمین معرفی می‌شود.

۹۶-

(زهرامیوبی نژاد، تولید، صفحه ۲۶ و ۲۷)

در هر کسب و کاری نوآوری ضرب در خطرپذیری، میزان کارآفرینی را نشان می‌دهد. و سرمایه فیزیکی در واقع حاصل کار گذشته انسان‌ها است.

۹۷-

(زهرامیوبی نژاد، تولید، صفحه ۲۶)

سرمایه فیزیکی جزء منابع طبیعی نیستند و سرمایه مالی صرف خرید یا اجاره زمین و یا پرداخت دستمزد به عوامل انسانی می‌شود.

۹۸-

(مانده‌سارات شاهمدراری، تولید، صفحه ۲۴)

الماس که از صدف دریایی به دست می‌آید ← «حیازت» است که بدون آن اولین تولید انسان ممکن نبوده است.

آبزی‌پروری در زمینه پرورش میگو ← «حیا» است که نوع اول تولید است که انسان با در اختیار داشتن منابع و محصولات طبیعی، و همچنین با کار خود و استفاده از ابزار، منابع طبیعی را به تولید می‌رساند.

۹۹-

(مهم‌عرفان هوشیاری، بازار، صفحه ۳۳ تا ۳۶)

الف) در قیمت ۱۲۵ تومان، مقدار تقاضا ۲۵ کیلو است، پس حداکثر درآمد تولیدکنندگان برابر است با:

تومان $3125 = 125 \times 25$

ب) براساس میزان حساسیت مقدار تقاضای فرد نسبت به قیمت کالاها، کالاها به دو دسته ضروری و تجملی تقسیم می‌شود.

پ) در حالت قیمت تعادلی (مساوی بودن) میزان عرضه و تقاضا هیچ یک از تولیدکننده و مصرف کننده دچار مشکل نمی‌شود.

۱۰۰-

(مهم‌عرفان هوشیاری، بازار، صفحه ۳۸)

بازار رقابتی ← لوازم‌التحریر، ماکارونی، کفش، پوشاک

انحصار طبیعی در فروش ← شرکت توانیر

مناقصه ← خریدهای دولتی

انحصار قانونی در فروش ← شرکت‌های خودرویی

مزایده ← فروشندگان آثار هنری در نمایشگاه‌ها و حراجی‌ها

۱۰۱-

(عارف‌سارات طباطبایی نژاد، مبانی تحلیل متن، صفحه ۱۵)

بیت گزینۀ «۴» تشبیه ندارد. «ترگس» استعاره از «چشم» است.

تشریح گزینۀهای دیگر:

گزینۀ «۱»: «روی» مثل روز و «موی» مثل شب

گزینۀ «۲»: تشبیه «رخ» به دیبا و «لب» به قند

گزینۀ «۳»: تشبیه «قد» به سرو

۱۰۲-

(عارف‌سارات طباطبایی نژاد، مبانی تحلیل متن، صفحه ۱۷ و ۱۸)

در عبارت گزینۀ «۲»: حذف فعل دیده نمی‌شود.

تشریح گزینۀهای دیگر:

گزینۀ «۲»: کاربرد «مر» در کنار «را» از کاربردهای تاریخی دستور است.

گزینۀ «۴»: «در پوستین افتادن» کنایه از بدگویی و غیبت کردن است و «بی‌هنر» و «هنرمند» تضاد دارند.

۱۰۳-

(مانده‌سارات شاهمدراری، واج‌آرایی، واژه‌آرایی، ترکیبی)

الف) سیل فنا (تشبیه)، بنیاد هستی برکنند (کنایه)، کشتی نوح (تلمیح)

ب) نتوانستن کشیدن (کنایه)، این بیت اشاره به آیه قرآن (إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ...) دارد.

(تلمیح)

پ) چنگ و چنگ (جناس) [چنگ در مصراع اول: مجاز از دست / در مصراع دوم:

نوعی ساز]

ت) میان خطر جای بودن ندیدن (کنایه از فرار کردن)

ث) تکرار «ذره» (واژه‌آرایی)

۱۰۴-

(سعید بعفری، واج‌آرایی، واژه‌آرایی، ترکیبی)

واج‌آرایی: تکرار «ی» / واژه‌آرایی: ندارد

تشریح گزینۀهای دیگر:

گزینۀ «۱»: واج‌آرایی: «ا» / واژه‌آرایی: ما / کنایه: ترش کردن (کنایه از عصبانی شدن)

گزینۀ «۲»: واج‌آرایی: م / واژه‌آرایی: من / کنایه: به باد رفتن (کنایه از «از دست دادن» / رفتن)

گزینۀ «۳»: واج‌آرایی: تکرار مصوت «ا» / واژه‌آرایی: تو / کنایه: گوی در خم چوگان

شدن (کنایه از روزگار بر وفق مراد شدن)

۱۰۵-

(عارف‌سارات طباطبایی نژاد، مبانی تحلیل متن، ترکیبی)

در ابیات سؤال آرایه تضاد به کار نرفته است.

«قلم در نقش کشیدن» کنایه از «از بین بردن» / واج‌آرایی «ح» و «ج» / «جان» و «جهان» جناس دارند. / بیت سوم تلمیح به داستان خضر و آب حیات دارد. / «دلا»

تشخیص دارد. / چون خضر: تشبیه

۱۰۶-

(اعظم نوری‌نیا، مبانی تحلیل متن، صفحه ۱۸)

تشریح گزینۀهای دیگر:

گزینۀ «۱»: پرهیز از قضاوت درباره دیگران

گزینۀ «۳»: تأکید بر قسمت و تقدیرگرایی

گزینۀ «۴»: تأکید بر توجه به خداوند به عنوان رساننده روزی

۱۰۷-

(اعظم نوری‌نیا، مبانی تحلیل متن، صفحه ۱۶)

نوع ادبی بیت گزینۀ «۱» تعلیمی است. (شاعر، مخاطب را به خداترس بودن دعوت می‌کند.)

نوع ادبی سایر ابیات غنایی است. (در سایر ابیات، سخن از معشوق و هلاک شدن به دست اوست.)

۱۰۸-

(سبیر یغفری، واج‌آرایی، واژه‌آرایی، صفحه ۲۶ و ۲۷)

واج‌آرایی: ا، ن / واژه‌آرایی: ما
تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه ۱: «واج‌آرایی: مصوت «ی» / واژه‌آرایی: ندارد

۱۰۹-

(هژبر ریمیمی، سازه‌ها و عوامل تأثیرگذار در شعر فارسی، صفحه ۲۳)

بیت صورت سؤال و بیت گزینه ۴ هر دو لحنی غمناک و سوزناک دارند.

۱۱۰-

(هژبر ریمیمی، سازه‌ها و عوامل تأثیرگذار در شعر فارسی، ترکیبی)

گزینه‌های «۱»، «۲» و «۳»: وزنی شاد و طرب‌انگیز، همراه با محتوایی شاد دارند. اما در گزینه ۴ «شاعر از این وزن برای محتوایی غم‌ناک بهره برده است.

تاریخ (۱) ایران و جهان باستان

۱۱۱-

(منصوره هابی زاده، تاریخ و تاریخ‌نگاری، صفحه ۹ تا ۱۱)

الف: مربوط به تقویت حس میهن‌دوستی و هویت ملی، از فواید و کارکردهای مطالعه تاریخ است.

ب: مربوط به بهره‌گیری از گذشته برای حال و آینده، از فواید و کارکردهای مطالعه تاریخ است.

پ: مربوط به منبع شناخت و تفکر، از فواید و کارکردهای مطالعه تاریخ است.

ت: مربوط به بهره‌گیری از گذشته برای حال و آینده، از فواید و کارکردهای مطالعه تاریخ است.

۱۱۲-

(مهمربفران هوشیاری، ترکیبی، صفحه ۱۱ و ۱۲)

تصویر داده شده در صورت سؤال مربوط به سنگ نوشته روز تا است.

عبارت‌های «الف و پ» مربوط به سنگ پالمو است.

عبارت‌های «ب و ت» مربوط به سنگ نوشته روز تا است.

عبارت «ث» مربوط به تعدادی از ۷۳ گل مهره متعلق به دوره ساسانیان است.

۱۱۳-

(مهمربفران هوشیاری، ترکیبی، صفحه‌های ۳، ۴ و ۴۰)

پس از اختراع خط در حدود پنج هزار سال پیش، به تدریج توجه انسان به ثبت و نگارش رویدادهای عصر خویش جلب شد و تاریخ‌نگاری در مفهوم کامل آن، از قرن پنجم پیش از میلاد در یونان باستان و با ظهور هرودت که «پدر تاریخ» لقب گرفت، آغاز شد و هجوم هیکسوس‌ها به مصر و پیشرفت شیوه‌های آبیاری هر دو متعلق به دوره پادشاهی میانه است.

۱۱۴-

(بهرروز یغیی، تاریخ؛ زمان و مکان، صفحه ۱۲ و ۱۳)

گاه‌شماری، نظامی است که انسان برای اندازه‌گیری دقیق زمان (سال، ماه و روز) ابداع کرده است و گاه‌شماری هجری قمری بر پایه گردش ماه به دور زمین تنظیم شده است و در گاه‌شماری مصری، سال به ۱۲ ماه ۳۰ روزه تقسیم می‌شد و پنج روز اضافی را به آخر ماه دوازدهم اضافه می‌کردند. در گاه‌شماری بابلی، سال به ۱۲ ماه قمری ۳۰ یا ۲۹ روزه تقسیم می‌شد. از آنجا که سال قمری ۳۵۴ شبانه روز و سال خورشیدی ۳۶۵ و یک چهارم شبانه روز است، برای رفع این اختلاف، هر سه سال، یک ماه به سال می‌افزودند.

۱۱۵-

(بهرروز یغیی، پیدایش تمدن؛ بین‌النهرین و مصر، صفحه‌های ۳۸، ۴۰ و ۴۱)

اهرام سه‌گانه از شاهکارهای دوره امپراتوری قدیم مصر است و مصریان با استفاده از نی‌کاغذی به نام پایپروس ابداع کردند و یکی از فرعون‌های دوره جدید به نام امن هوتپ چهارم کوشید که یگانه‌پرستی را در شکل پرستش خدای خورشید در مصر ترویج نماید.

۱۱۶-

(آزاده میرزائی، تاریخ؛ زمان و مکان، صفحه ۱۴ تا ۱۶)

عبارت‌های پ و ت صحیح است.

تشریح عبارت‌های غلط:

الف) در گاه‌شماری اوستایی سال به ۱۲ ماه خورشیدی ۳۰ روزه تقسیم می‌شد.

ب) در ایران دوران اسلامی، گاه‌شماری هجری قمری رایج شد.

۱۱۷-

(آزاده میرزائی، باستان‌شناسی؛ در جستجوی میراث فرهنگی، صفحه ۲۷ و ۲۸)

الف: مطالعه و شناخت دوران بسیار طولانی پیش از تاریخ، عمدتاً متکی بر کاوش‌های باستان‌شناسی است.

ب: بیشتر اطلاعات منابع مکتوب، مربوط به رویدادهای سیاسی و نظامی و شرح اقدامات فرمانروایان است.

پ: باستان‌شناسی علاوه بر آنکه بخش عمده‌ای از میراث فرهنگی بشر را کشف و معرفی کرده است، نقش مهم‌تری در مرمت و نگهداری این میراث گرانبها دارد.

۱۱۸-

(بهرروز یغیی، پیدایش تمدن؛ بین‌النهرین و مصر، صفحه‌های ۳۰، ۳۲ و ۳۳)

تشریح موارد نادرست:

الف) در یک تقسیم‌بندی کلی، گذشته بشر به دو دوره پیش از تاریخ و دوره تاریخی تقسیم می‌شود.

ج) در دوره نوسنگی، انسان با استفاده از پشم حیوانات، موفق به تولید پارچه شد.

د) سنگ، اصلی‌ترین ماده‌ای بود که انسان‌های نخستین از آن برای ساختن ابزار استفاده کردند.

۱۱۹-

(معضومه حسینی صفا، پیدایش تمدن؛ بین‌النهرین و مصر، صفحه‌های ۳۴، ۳۵ و ۳۷)

الف) تخصصی شدن کار

ب) در دشت‌ها و جلگه‌های مجاور از جمله بین‌النهرین

ج) یکپارچه و متحد کردن اقوامی که دارای اندیشه، آداب و رسوم، صنعت و هنر گوناگون بودند.

د) قدرت و اختیارات فراوان پادشاه و اطاعت کامل حاکمان ولایت از او

۱۲۰-

(معضومه حسینی صفا، تاریخ و تاریخ‌نگاری، صفحه ۶ و ۷)

مرحله سوم، مرحله‌ی شناسایی منابع می‌باشد و مورد (الف) به این موضوع اشاره می‌کند.

مرحله پنجم، مرحله‌ی تحلیل و تفسیر اطلاعات می‌باشد و مورد (د) و (ه) به این موضوع اشاره می‌کند.

جغرافیای ایران

۱۲۱-

(معضومه حسینی صفا، جغرافیا، علمی برای زندگی بهتر، صفحه ۲)

واژه جغرافیا، شامل کلمات GEO (زمین) و GRAPHY (ترسیم و توصیف) است.

امروزه بسیاری از جغرافی‌دانان اعتقاد دارند که جغرافیا آن قسمت از دانش بشری است که به انسان کمک می‌کند با ویژگی‌های طبیعی و انسانی و روابط بین آنها در محیط آشنا شود و از آنها در جهت بهبود زندگی خویش استفاده کند.

۱۲۲-

(آزاده میرزائی، جغرافیا، علمی برای زندگی بهتر، صفحه ۴)

با مقایسه دو تصویر داده شده به این نتیجه می‌رسیم که:

۱) در هر مکان، پدیده‌های مختلفی هستند که بر یکدیگر تأثیر گذاشته و به نوبه خود از هم تأثیر می‌پذیرند.

۲) این روند تأثیرگذاری و تأثیرپذیری به صورت جریانی پیوسته در مکان ادامه دارد و سبب تغییر شکل مکانها می‌شود. (تصویر میدان آزادی صفحه ۴ کتاب درسی)

جامعه‌شناسی (۱)

۱۲۳-

(مهری کلردران، **جغرافیا، علمی برای زندگی بهتر**، صفحه ۳ و ۴)
الف) مفاهیم اساسی دانش جغرافیا، مکان و روابط متقابل انسان با محیط است.
ج) علم جغرافیا با دید ترکیبی یا کل نگری، موضوعات را مطالعه و بررسی می کند.
د) کار توگرافی با علم هندسه مرتبط می باشد.

۱۲۴-

(کوثر دستورانی، **جغرافیا، علمی برای زندگی بهتر**، صفحه ۴ و ۵)
ساخت توان‌ها و ظرفیت‌های محیطی بدون دانش جغرافیا ممکن نیست.

۱۲۵-

(آزاده میرزائی، **جغرافیا، علمی برای زندگی بهتر**، صفحه ۷)
الف) چگونگی شکل‌گیری محیط‌های جغرافیایی، حاصل روابط متقابل انسان و محیط است.
ب) جغرافی دان با تهیه نقشه شهر، امکان گسترش فیزیکی شهر را بررسی می کند.
پ) علم جغرافی دان با دید ترکیبی یا کل نگری، موضوعات را مطالعه و بررسی می کند؛ زیرا اجزا و عوامل محیط جغرافیایی در ارتباط با یکدیگر عمل می کنند.

۱۲۶-

(میبه مهبی، **روش مطالعه و پژوهش در جغرافیا**، صفحه ۸)
هر یک از عبارات مشخص شده به ترتیب به سؤالات چرا، چه کسانی، چه چیز اشاره می کند.
زیرا در سوال چه کسانی، روابط متقابل انسان و محیط، مورد توجه و بررسی قرار می گیرد، در سوال چه چیز، ماهیت پدیده یا مسئله مورد توجه قرار می گیرد و در سوال چرا، علت وقوع پدیده مورد بررسی قرار می گیرد.

۱۲۷-

(بهروز یبسی، **روش مطالعه و پژوهش در جغرافیا**، صفحه ۱۱ و ۱۲)
الف) روش کتابخانه‌ای در تمامی پژوهش‌های علمی، مورد استفاده قرار می گیرد.
ب) عکس‌های ماهواره‌ای مربوط به روش کتابخانه‌ای است.
ج) مصاحبه، مشاهده و پرسش‌نامه از جمله ابزارهای گردآوری اطلاعات میدانی هستند.
د) پس از جمع‌آوری، استخراج و طبقه‌بندی اطلاعات، مرحله پردازش آغاز می شود.

۱۲۸-

(بهروز یبسی، **روش مطالعه و پژوهش در جغرافیا**، صفحه ۱۰)
پژوهشگر برای دستیابی به شناخت و آگاهی از مسئله‌ای که در ذهنش پدید آمده است، ابتدا باید مسئله خودش را به صورت واضح و روشن بیان کند.
گام دوم، یعنی تدوین فرضیه (فرضیه‌سازی)، یکی از مراحل حساس پژوهش است.

۱۲۹-

(بهروز یبسی، **روش مطالعه و پژوهش در جغرافیا**، صفحه ۱۲)
الف) درصد تغییرات جمعیت و درصد شاغلان در یک دهه در شهر کرج با استفاده از روش‌های آماری مورد تجزیه و تحلیل قرار می گیرد، مربوط به گام چهارم یعنی پردازش اطلاعات است.
ب) با توجه به قابلیت‌های جغرافیایی شهرهای اطراف، صنایع کوچک در آنجا ایجاد شود، مربوط به گام پنجم یعنی ارائه پیشنهادها است.
ج) پژوهشگر به منطقه مورد بررسی می رود و خود از نزدیک به مشاهده می پردازد، مربوط به گام سوم یعنی جمع‌آوری اطلاعات است.

۱۳۰-

(کوثر دستورانی، **جغرافیا، علمی برای زندگی بهتر**، صفحه ۶)
ساحل بندرانزلی در گیلان است و جزء نواحی ساحلی به حساب می آید، ریختن پساب‌ها و زباله‌ها و فاضلاب‌ها در سواحل یکی از عملکردهای منفی انسان در این نواحی به شمار می آید.
کویر مصر در اصفهان است و جزء نواحی بیابانی به حساب می آید. استفاده‌ی زیاد از آب‌های زیرزمینی یکی از عملکردهای منفی انسان در این نواحی به شمار می آید.

۱۳۱-

(آزاده میرزائی، **کنش‌های ما**، صفحه ۴ و ۵)
الف) معنادار بودن؛ زیرا انسان‌ها با توجه به معنای کنش خود، آن را انجام می دهند.
ب) هدف دار بودن؛ زیرا فعالیت انسان با قصد و هدف خاصی انجام می شود.

۱۳۲-

(بهروز یبسی، **کنش‌های ما**، صفحه ۷)
تشریح عبارت‌های نادرست:
- ترفیع گرفتن کارمند کوشا، پیامد ارادی تلاش اوست که وابسته به اراده رئیس می باشد.
- بیماری تنفسی فردی که در طول روز زیاد سیگار می کشد پیامد غیرارادی سیگار کشیدن اوست.
- نمره انضباط خوب برای دانش آموزی که مقررات مدرسه را رعایت می نماید، پیامد ارادی کار اوست که وابسته به اراده ناظمش می باشد.

۱۳۳-

(آزاده میرزائی، **پدیده‌های اجتماعی**، صفحه ۱۱)
«لباس پوشیدن در موقعیت‌های مختلف»: کنش اجتماعی
«فکر کردن درباره شغل آینده توسط فرد»: کنش درونی
«قدم زدن در باغ»: کنش بیرونی

۱۳۴-

(سوفیا فرقی، **پدیده‌های اجتماعی**، صفحه ۱۳ و ۱۴)
ج) متفاوت بودن شیوه لباس پوشیدن و احوالپرسی کردن در جوامع مختلف دلالت بر هنجارهای اجتماعی مختلف دارد.
ه) ارزش‌های اجتماعی، آن دسته از پدیده‌های مطلوب و خواستنی اند که مورد توجه و پذیرش هستند و افراد جامعه نسبت به آن‌ها گرایش و تمایل دارند.

۱۳۵-

(بهروز یبسی، **جهان اجتماعی**، صفحه ۱۷)
جهان، واژه‌ای است که معمولاً برای اشاره به مجموعه‌های بزرگ به کار می رود. بعضی اوقات انسان‌ها برای این که پدیده‌های ناشناخته را بشناسند، آنها را با پدیده‌هایی آشنا مقایسه می کنند و برخی جهان اجتماعی را با موجودات زنده، مقایسه کرده اند؛ مانند سعدی که می گوید: «بنی آدم اعضای یک پیکرند».

۱۳۶-

(هژبر ربیعی، **پدیده‌های اجتماعی**، صفحه ۱۰ و ۱۱)
جاسوسی کردن، کنش اجتماعی است. خودسوزی نیز چون به نشانه اعتراض است و آگاهی و اراده کنشگر ناظر به دیگران، ویژگی و اعمال آن‌ها است؛ پس یک کنش اجتماعی است. هم‌چنین، انجام تکالیف توسط دانش آموز، به دلیل این که آگاهی و اراده‌اش ناظر به دیگران (معلم او) می باشد، پس یک کنش اجتماعی است. (توجه به تصویر ۱۱ کتاب)

۱۳۷-

(کوثر دستورانی، **کنش‌های ما**، صفحه ۷)
در بسیاری از موارد، آدمیان کنش‌های خود را با توجه به پیامدهای ارادی و غیرارادی آن انجام می دهند و از انجام برخی کنش‌ها به دلیل پیامدهای نامطلوبشان خودداری می کنند.

۱۳۸-

(بهروز یبسی، **پدیده‌های اجتماعی**، صفحه‌های ۱۲)
در کنش اجتماعی، آگاهی و اراده کنشگر، ناظر به دیگران، ویژگی‌ها و اعمال آنهاست. برای شناخت عمیق تر کنش اجتماعی، لازم است کمی بیشتر به واژه «دیگران» بیندیشید. کسانی که کنشگران با توجه به آنها، دست به کنش می زنند، متفاوت‌اند.

۱۳۹-

(معمومه حسینی صفی، **کنش‌های ما**، صفحه ۴ و ۵)
الف) ارادی بودن: تا خواست و اراده انسان نباشد، هیچ کنشی انجام نمی شود.
ب) آگاهانه بودن: بدون آگاهی، کنشی صورت نمی گیرد.

۱۴۸- (آزراه میرزائی، جهان اجتماعی، صفحه ۲۰ و ۲۱)

الف) کنش اجتماعی
ب) آموزش و تربیت
پ) بیرون

۱۴۹- (معضومه حسینی صفا، جهان اجتماعی، صفحه ۲۳)

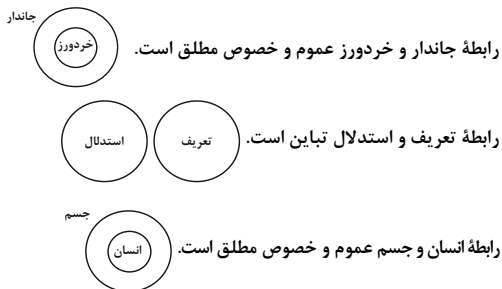
پدیده‌های اعتباری، کنش‌ها و پیامدهای آنها هستند؛ مانند خانواده، کلاس درس، تیم ورزشی، قوانین راهنمایی و رانندگی و ... و پدیده‌های تکوینی، پدیده‌هایی هستند که انسان آنها را ایجاد نمی‌کند ولی به واسطه‌ی ارتباطی که با زندگی انسان دارند به جهان راه می‌یابند؛ مانند: دریا، شیطان، فرشته، سیل، زلزله، طوفان و ...

۱۵۰- (کوثر دستورانی، جهان اجتماعی، صفحه ۲۲ و ۲۳)

الف) جهان اجتماعی ← جهان طبیعی
ب) جهان ماوراءطبیعی ← جهان اجتماعی
ج) جهان طبیعی ← جهان اجتماعی
د) جهان طبیعی ← جهان اجتماعی

منطق

۱۵۱- (فاطمه شومیری، مفهوم و مصداق، صفحه ۲۲ و ۲۳)

۱۵۲- (فاطمه شومیری، مفهوم و مصداق، صفحه ۲۰ و ۲۱)

«بلندترین قله‌ی روی کره‌ی زمین» قابلیت انطباق بر بیش از یک مورد را دارد و لذا کلی است. «میدان آزادی» نام خاص یک میدان در تهران است و جزئی است. «پایتخت ایران» هم قابلیت انطباق بر بیش از یک مورد را دارد و کلی است.

۱۵۳- (فاطمه شومیری، مفهوم و مصداق، صفحه ۲۰ و ۲۱)

در گزینه‌ی «۱» کوه دماوند، در گزینه‌ی «۲» حضرت محمد (ص) و در گزینه‌ی «۳» امام علی (ع) جزئی هستند و سایر مفاهیم کلی می‌باشند.

۱۵۴- (هژبر ریمی، مفهوم و مصداق، صفحه ۲۴)

در سیر طبقه‌بندی مفاهیم از مفهوم عام شروع می‌کنیم و به مفهوم خاصی می‌رسیم (لازم است، هر طبقه از مفاهیم نسبت به مفاهیم زیر مجموعه‌ی خود در طبقه‌ی دیگر رابطه‌ی عموم و خصوص مطلق داشته باشند).

۱۵۵- (مهری کاردان، منطق تراوی اندیشه، صفحه ۳)

الف) علمی که در پی جلوگیری از خطای اندیشه است، منطق نام دارد.
ب) منطق دانان کوشیده‌اند با بررسی انواع خطاهای ذهن و دسته‌بندی آن‌ها، راه‌های جلوگیری از آن‌ها را نشان دهند. ایشان قواعدی را که باید رعایت کنیم تا دچار خطای فکری یا اصطلاحاً مغالطه (سفسطه) نشویم، مشخص کرده‌اند.

۱۴۰-

(آزراه میرزائی، پدیده‌های اجتماعی، صفحه ۱۳ و ۱۴)

عبارت های الف، پ و ت غلط هستند.
تشریح عبارت های نادرست:
الف) ارزش‌ها از جنس هدف و مقصود هستند و هنجارها از جنس وسیله و روش رسیدن به ارزش‌ها هستند.
پ) افراد احساس می‌کنند «پدیده‌های اجتماعی» همانند «پدیده‌های طبیعی» هستند. در حالی که می‌دانید پدیده‌های اجتماعی را انسان‌ها خلق می‌کنند و نتیجه‌ی کنش‌های افراد هستند؛ ولی پدیده‌های طبیعی را انسان‌ها خلق نکرده‌اند.
ت) کنش اجتماعی خردترین (کوچک‌ترین) پدیده‌ی اجتماعی است و سایر پدیده‌های اجتماعی، آثار و پیامدهای آن می‌باشند.

۱۴۱-

(هژبر ریمی، کنش‌های ما، صفحه ۷ و ۸)

الف) تشویق شدن توسط دیگران پیامد ارادی (وابسته به اراده‌ی دیگری) ورزش کردن است.
ب) تأیید اجتماعی پیامد ارادی (وابسته به اراده‌ی دیگری) رعایت حیا است.
ج) حفظ منزلت اجتماعی پیامد ارادی (وابسته به اراده‌ی دیگری) کنترل خشم است.

۱۴۲-

(معضومه حسینی صفا، پدیده‌های اجتماعی، صفحه ۱۱)

اگر راننده‌ای پشت چراغ قرمز است، چه مقررات را رعایت کند، چه نکند و چه در حضور پلیس باشد یا نباشد، کنش او اجتماعی است و این‌که شخصی در کنار اطرافیان و بدون توجه به آنان، در ذهن خودش به خواهرش فکر می‌کند، یک کنش درونی است؛ زیرا کنش اجتماعی، باید در ارتباط با دیگران صورت بگیرد اما در این مثال فرد بدون توجه به دیگران و در ذهن خودش به خواهرش فکر می‌کند.

۱۴۳-

(مائره‌سارات شاهمراری، جهان اجتماعی، صفحه ۱۹)

آن بخش از فرهنگ که همه‌ی اعضای یک جهان اجتماعی در آن اشتراک دارند «فرهنگ عمومی» و بخش‌هایی که مربوط به یک قوم، قشر، صنف یا گروه است «خرده فرهنگ» نامیده می‌شود.

۱۴۴-

(سوفیا فرقی، جهان اجتماعی، صفحه ۲۲ و ۲۳)

به ترتیب هریک از گزاره‌ها به تأثیر جهان ماوراءطبیعی بر جهان اجتماعی و تأثیر جهان طبیعی بر جهان اجتماعی اشاره دارد.

۱۴۵-

(مائره‌سارات شاهمراری، پدیده‌های اجتماعی، صفحه ۱۲)

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: بسیاری از آدابی که ما مراعات می‌کنیم، محصول پدیده‌های اجتماعی اطراف ما هستند.
گزینه «۲»: اگر فرصت‌ها و محدودیت‌ها وجود نداشته باشند، نمی‌توانیم با هم زندگی کنیم.
گزینه «۳»: انواع کنش‌ها از یکدیگر اثر می‌پذیرند و بر یکدیگر اثر می‌گذارند و متناسب می‌شوند ولی هویت هیچ کدام از دست نمی‌رود.

۱۴۶-

(کوثر دستورانی، جهان اجتماعی، صفحه ۲۰)

هرگاه یک نسل نتواند فرهنگ خود را حفظ کند یا نتواند آن را به نسل بعد منتقل سازد، جهان اجتماعی آن فرو می‌ریزد یا دگرگون شده و به جهان اجتماعی دیگری تبدیل می‌شود.

۱۴۷-

(هژبر ریمی، جهان اجتماعی، صفحه ۱۸ و ۱۹)

آگاهی و شناختی که جهان اجتماعی براساس آن شکل می‌گیرد، آگاهی مشترک و عمومی است.

۱۵۶-

(هژبر رهیمی، لفظ و معنا، صفحه ۱۶ و ۱۷)

در مثال گزینۀ «۱» انتشار مقاله را هم به رضا و هم به برادر رضا می‌توان نسبت داد. ابهام موجود در این عبارت ناشی از مشخص نبودن مرجع ضمیر است و می‌تواند منشأ خطای اندیشه گردد؛ از این‌رو آن را «مغالطه ابهام در مرجع ضمیر» می‌نامند.

تشریح سایر موارد:

گزینۀ «۲»: مغالطه نگارشی کلمات است. (عدم رعایت علائم سجاوندی)

گزینۀ «۳»: مغالطه نگارشی کلمات (استفاده از نشانه نگارشی ویرگول پس از «و») می‌تواند باعث برداشت متفاوت شود: (۱) نصف عدد دو به علاوه دو را حساب کنید. (۲) نصف عدد دو، به علاوه دو را حساب کنید.

گزینۀ «۴»: مغالطه نگارشی کلمات (عدم رعایت درست علائم سجاوندی)

۱۵۷-

(مهری کرردان، منطق ترازوی اندیشه، صفحه ۵)

امروزه با فراگیر شدن رسانه‌ها و حجم انبوه اطلاعات صحیح و غلط، بیش از پیش نیازمند علمی هستیم که شیوه‌های جلوگیری از خطای اندیشه را به ما آموزش دهد.

۱۵۸-

(کوثر رستورانی، لفظا و معنا، صفحه ۱۳ و ۱۷)

در عبارت مریم تا دخترش را دید لباسش را تمیز کرد مغالطه «ابهام در مرجع ضمیر» وجود دارد.

تشریح سایر موارد:

گزینۀ «۱»: خواندن: (۱) به معنای قرائت کردن (۲) به معنای اعلام کردن

گزینۀ «۲»: بیست ساله: (۱) برای مدت بیست سال (۲) دارای سن بیست سال

گزینۀ «۳»: اختلاف داشتن: (۱) تفاوت سنی (۲) مشاجره و درگیری

۱۵۹-

(فاطمه شهمیری، لفظ و معنا، صفحه ۱۴ و ۱۵)

الف) لبریز شدن کاسه صبر خارج از معنای لفظ است؛ پس «دلالت التزامی» است.
ب) قلم نافذ داشتن به معنی تأثیرگذار بودن خارج از معنای لفظ است؛ پس «دلالت التزامی» است.

ج) دلالت بر تمام معنای لفظ است؛ پس «دلالت مطابقی» است.

۱۶۰-

(وفیر هقان، مفهوم و مصداق، صفحه ۲۲ و ۲۳)

در تساوی همه مصادیق دو مفهوم کاملاً بر هم منطبق هستند، مثل حیوان و متحرک با اراده، در عموم و خصوص من وجه دو مفهوم دارای مصادیق مشترک هستند اما هر کدام از آنها مصادیقی دارند که در دیگری وجود ندارد، مثل سنگ و سفید، دو مفهوم وقتی رابطه تباین دارند که هیچ مصداق مشترکی نداشته باشند مثل چرخ و ماشین و انسان و سنگ.

۱۶۱-

(معضومه حسینی صفا، لفظ و معنا، صفحه ۱۳)

از آن‌جا که خطای در الفاظ و معنای آن‌ها می‌تواند باعث خطا در اندیشیدن (تعریف و استدلال) شود، به بحث الفاظ در منطق توجه خاصی می‌شود و ما برای بیان و انتقال افکار خود به دیگران از الفاظ استفاده می‌کنیم.

۱۶۲-

(وفیر هقان، منطق، ترازوی اندیشه، صفحه ۴)

تشریح موارد نادرست:

- ذهن انسان به‌طور طبیعی منطقی رفتار می‌کند و بدون دانستن نام قواعد منطقی آنها را در زندگی خود به‌کار می‌برد.

- با به‌کارگیری علم منطق می‌توان خطاهای ذهنی را - که بی‌شمارند - تشخیص داد.

۱۶۳-

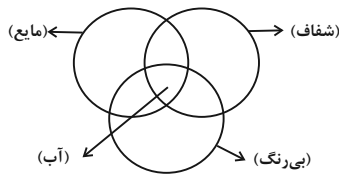
(فاطمه شهمیری، لفظ و معنا، صفحه ۱۴ و ۱۵)

الف) حرف آخر زدن به دلالت مطابقی یعنی «آخرین سخن را گفتن» اما به دلالت التزامی کنایه از «قدرت داشتن» است.

ب) بارت هست به دلالت التزامی یعنی «اطلاعات و آگاهی داشتن» و به دلالت مطابقی یعنی «بار بر دوش داشتن».

۱۶۴-

(فاطمه شهمیری، مفهوم و مصداق، صفحه ۲۲ و ۲۳)

۱۶۵-

(مانده‌سازات شاهمرداری، منطق، ترازوی اندیشه، صفحه ۷)

دو حیطة اصلی منطق تعریف و استدلال و دو حیطة کلی دانش بشری تصور و تصدیق است که آشنایی با دو حیطة اصلی منطق (تعریف و استدلال) مستلزم توجه به تفاوت دو حیطة کلی دانش بشری (تصور و تصدیق) است.

۱۶۶-

(مانده‌سازات شاهمرداری، منطق، ترازوی اندیشه، صفحه ۸ و ۹)

الف) تعریف

ب) استدلال

ج) استدلال

د) تعریف

توضیح نکات درسی:

اگر مزیت‌های یک مفهوم را برشماریم از «استدلال» و اگر به توصیف مفهوم بپردازیم از «تعریف» استفاده کرده‌ایم.

۱۶۷-

(مانده‌سازات شاهمرداری، منطق، ترازوی اندیشه، صفحه ۷)

الف) تصدیق

ب) تصور

پ) تصدیق

ت) تصدیق

ث) تصدیق

ج) تصور

(در تصدیق برخلاف تصور حکم و قضاوت وجود دارد و در آن چیزی را به چیزی نسبت داده یا سلب می‌کنیم)

۱۶۸-

(مانده‌سازات شاهمرداری، منطق، ترازوی اندیشه، صفحه ۸ و ۹)

پیش از پرداختن به بحث استدلال لازم است با قضیه و اقسام آن آشنا شویم و به کمک تعریف، تصور مجهول را به وسیله چند تصور معلوم شناسایی می‌کنیم.

۱۶۹-

(مهری کرردان، لفظ و معنا، صفحه ۱۶)

معانی را می‌توان به دو صورت کتبی و شفاهی به دیگران منتقل کرد. بنابراین اشتباه در کتابت و نگارش می‌تواند باعث پدید آمدن خطای ذهن شود. این خطا می‌تواند به دلیل عدم رعایت سجاوندی و حرکات ناشی از دیکته کلمات می‌باشد. براساس توضیحات فوق در رابطه با مورد اول دیکته نادرست، مورد دوم و مورد سوم مغالطه ناشی از عدم رعایت علائم سجاوندی می‌باشد.

۱۷۰-

(مهری کرردان، لفظ و معنا، صفحه ۱۶)

عدم رعایت دقیق علائم سجاوندی و حرکات کلمات باعث پدید آمدن «مغالطه نگارشی کلمات» می‌شود. این خطا می‌تواند به‌جز علائم سجاوندی و حرکات ناشی از دیکته و کلمات نیز باشد.